

עירובין כח

השרץ	כמה לוקה	ממה
פוטיחא	4	2 שרץ כללי
נמלה	5	2 שרץ כללי
צירעה	6	2 שרץ כללי

2 שרץ כללי - ויקרא יא: מג

אז תקצו את עפותיכם ככל הפרז הפרז
ואז תטמאו בהם

3 שרץ הארץ

ויקרא יא: מא	וכך הפרז הפרז על הארץ שקל הוא לא יאכל
ויקרא יא: מב	כל הרוק על זחון וכל הרוק על ארבע עג כל מרבה וזדים זכך הפרז הפרז על הארץ לא תאכלום
ויקרא יא: מד	ואז תטמאו את עפותיכם ככל הפרז הרמש על הארץ

2 שרץ המים

ויקרא יא: יא	ושקל יהיו זכמ מכפסם זא תאכלו ואת נפאתם תקצו
דברים יד: י	וכך אשר אין זו סעפי וקשקשת זא תאכלו טמא הוא זכמ

1 שרץ העוץ

וכך שרץ העוץ טמא הוא זכמ זא יאכלו
--

ר' אליעזר ור' יהודה	שאר תנאים
ריבוי מיעוט וריבוי	כלל ופרט וכלל
לר"א מיעט ציר דגים	מה הפרט מפורש ולד ולדות הארץ אף כל ולד ולדות הארץ
לר' יהודה בן גדיש מיעט מים ומלח	מה הפרט פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע

לשאר תנאים - מאי בינייהו?

אביי	דגים	מותר	אסור
רבינא	עופות	מותר - כלל בתרא עיקר	אסור - כלל קמא עיקר

כלל ופרט וכלל

כלל ופרט	פרט וכלל	כלל ופרט וכלל
אין בכלל אלא מה שבפרט	נעשה הכלל להוסיף על הפרט	אי אתה דן אלא כעין הפרט
כלל בתרא עיקר - קודם דנים פרט וכלל להוסיף ואז ממעטים מכלל ראשון מה שדומה משני צדדים	כלל קמא עיקר - קודם דנים כלל ופרט וממעטים ואח"כ בא הכלל השני להוסיף עליו מה שדומה משלושה צדדים	

דן : אמר רבי יהודה משמיה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב : מערבין בפעפועין ובחלגלוגות. ובגודגדניות, אבל לא בחזיז, ולא בכפניות.

קושי 1 : ובגודגדניות מי מערבין? והתניא : **גודגדניות, מרובי בנים - יאכלו, חשוכי בנים - לא יאכלו ואם הוקשו לזרע - אף מרובי בנים לא יאכלו.**

תירוץ 1 : תרגמא אשלא הוקשו לזרע, ומרובי בנים.

תירוץ 2 : לעולם לחשוכי בנים - דהא חזו למרובי בנים. מי לא תנן : **מערבין לנזיר ביין ולישראל**

בטרומה. אלמא : אף על גב דלא חזי להאי - חזי להאי. הכא נמי : אף על גב דלא חזי להאי - חזי להאי.

תירוץ 3 : כי קאמר רב - בהנדקוקי מדאי.

קושי : ובחזיז לא? והאמר רב יהודה אמר רב : כשות וחזיז מערבין בהן, ומברכין עליהן בורא פרי האדמה!

תירוץ : לא קשיא ; הא - מקמי דאתא רב לבבל, הא - לבתר דאתא רב לבבל.

קושי : ובבל הוא רובא דעלמא? והתניא : **הפול והשעורה והתילתן שזרען לירק - בטלה**

דעתו אצל כל אדם, לפיכך : זרען חייב וירקן פטור. השחליים והגרגיר שזרען לירק -

מתעשרין ירק וזרע, זרען לזרע - מתעשרין זרע וירק.

תירוץ : כי קאמר רב - בדגנונייתא.

שאלה על הברייתא : זרע גרגיר למאי חזי?

תשובה : אמר רבי יוחנן : שכן ראשונים שלא היה להן פלפלין, שוחקין אותו

ומטבילין בו את הצלי.

עוד בעניין חזיז – לעניין ברכה – מעשה שהיה ושתי דעות : רבי זירא כי הוה חליש מגרסיה הוה אזיל

ויתב אפיתחא דרב יהודה בר אמי, אמר : כי נפקי ועיילי רבנן - איקום מקמייהו ואקבל בהו אגרא.

נפק אתא ינוקא דבי רב, אמר ליה : מאי אגמרך רבך?

	ינוקא דבי רב	ר' זירא
כשות	בורא פרי האדמה - גמר פירי	שהכל נהיה בדברו - מאוירא קא מרבי
חזיז	שהכל נהיה בדברו - לאו גמר פירי	בורא פרי האדמה - מארעא קא מרבי

דחייה לר' זירא : כשות נמי מארעא קא רבי, דהא קא חזינן דקטלינן לה להיזמתא ומייתא

כשותא.

קושי 2 על הדן : ובכפניות אין מערבין? והתניא :

	תנא קמא	ר' יהודה
קור	ניקה בכסף מעשר, ואין מטמא טומאת אוכלין	הרי הוא כעץ לכל דבריו, אלא שניקה בכסף מעשר
כפניות	נקחות בכסף מעשר ומטמאות טומאת אוכלים	הרי הן כפרי לכל דבריהם, אלא שפטורות מן המעשר

תירוץ 1 : התם בדניסחני – דקלים זכרים שהפרי הגמור הוא כפניות

דחייה : אי הכי בהא לימא רבי יהודה פטורות מן המעשר? והתניא, **אמר רבי יהודה : לא**

הוזכרו פגי ביתוני אלא לענין מעשר בלבד ; פגי ביתוני ואהיני דטובינא חייבין במעשר

תירוץ 2 : אלא לעולם לאו בניסחני, ולענין טומאת אוכלין שאני. כדאמר רבי יוחנן : הואיל

וראוי למתקן על ידי האור. הכא נמי : הואיל ויכול למתקן על ידי האור.

שאלה : והיכא אתמר דרבי יוחנן - אהא : דתניא, **שקדים המרים, קטנים - חייבין,**

גדולים - פטורין. מתוקים, גדולים - חייבין, קטנים - פטורין. רבי שמעון ברבי יוסי אומר

משום אביו : זה וזה לפטור, ואמרי לה : זה וזה לחיוב. אמר רבי אילעא : הורה רבי חנינא

בציפורי כדברי האומר זה וזה לפטור. ולמאן דאמר זה וזה לחיוב, למאי חזי? - אמר רבי

מאתר הדן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

חזרה לברייתא: אמר מר, **רבי יהודה אומר: קור הרי הוא כעץ לכל דבריו, אלא שניקה בכסף מעשר.**
קושי: היינו תנא קמא!

תירוץ: אמר אביי: שלקו וטגנו איכא בינייהו.

קושי: מתקיף לה רבא: מי איכא למאן דאמר שלקו וטגנו לא? והתניא: **העור והשיליא אין מטמאין טומאת אוכלין, עור ששלקו, ושיליא שחישב עליה - מטמאין טומאת אוכלין!**

תירוץ: אלא אמר רבא: איכא בינייהו ברכה. דאתמר:
קור, רב יהודה אמר: בורא פרי האדמה - אוכלא הוא
ושמואל אמר: שהכל נהיה בדברו - כיון שסופו להקשות לא מברכינן עילויה
בורא פרי האדמה.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •